

Competentieprofiel Supervisoren NVRG

Inleiding

In dit competentieprofiel worden de competenties beschreven waarover een door de NVRG erkende supervisor moet beschikken. De competenties vormen de basis van de Richtlijn Draaiboek Supervisorenopleiding NVRG, het kader voor aanbieders van bij- en nascholing voor NVRG geregistreerde supervisoren en het kader waarmee de kwaliteit van de supervisie geëvalueerd kan worden.

Basis

De basis voor het Competentieprofiel Supervisoren NVRG is het [Competentieprofiel Supervisoren Psychotherapeuten](#) dat in 2018 is opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP). Dit competentieprofiel maakt gebruik van het CanMEDS model¹. Dit model kent zeven competentiegebieden:

Figuur 1: Competentiegebieden CanMEDSmodel

¹ [CanMEDS](#) = Canadian Medical Education Directions for Specialists. Zie

2 Binnen het CanMEDS model worden de competentiegebieden uitgewerkt in competenties die vervolgens worden geconcretiseerd door (gedrags)indicatoren. De drie kernbegrippen uit het CanMEDS model worden als volgt beschreven:

- **Competentiegebieden:** de competentiegebieden beschrijven op welke gebieden er voldoende kennis en vaardigheden moet zijn om in de praktijk goed te kunnen functioneren. De competentiegebieden binnen een competentieprofiel vertonen onderlinge samenhang.
- **Competentie:** een competentie is een combinatie van kennis, vaardigheid en attitude die een professional moet beheersen en het vermogen deze toe te passen in de dagelijkse praktijk van een specifieke beroepscontext zodat in concrete taaksituaties de gewenste doelen worden bereikt.
- **Gedragsindicator:** een indicator is zichtbaar en meetbaar gedrag of het resultaat van gedrag waarmee tot uitdrukking komt dat een professional bepaalde competenties beheerst.

Het Competentieprofiel Supervisoren NVRG geeft voor elk van de zeven competentiegebieden aan wat verwacht mag worden van een NVRG-supervisor. De competenties die verkregen zijn in het kader van de opleiding tot systeemtherapeut worden hierin niet beschreven. Een NVRG-supervisor wordt geacht hierover te beschikken.

Competentieprofiel Supervisoren NVRG

Competentiegebied 1: Vakbekwaamheid als supervisor systeemtherapie	
De supervisor combineert vakinhoudelijke kennis en vaardigheden met didactische vaardigheden	
Competenties	Gedragsindicatoren
<p>1.1: De supervisor heeft, naast kennis en kunde op basis van de (her) registratie in het kwaliteitsregister van de NVRG, didactische kennis en vaardigheden.</p>	<p>Dit betekent dat de supervisor:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1.1: de didactische principes van competentiegericht leren leert en toepast; 1.1.2: instructies geeft aan de supervisant en deze uitnodigt tot het vinden van een eigen stijl en werkwijze; 1.1.3: aansluit bij de persoonlijke leerdoelen, leerstijl en leerontwikkeling van de supervisant; 1.1.4: op een constructieve manier feedback geeft in aansluiting op de leerdoelen en leerwensen van de supervisant; 1.1.5: verschillende werkvormen en didactische interventies hanteert (zoals rollenspel en audiovisueel materiaal) die zich onderscheiden van werkbegeleiding en leertherapie om het leerproces van de supervisant te begeleiden en te sturen; 1.1.6: de supervisie, indien wenselijk, bijstelt op basis van feedback van de supervisant.
<p>1.2: De supervisor heeft specifieke kennis en kunde met betrekking tot supervisie over systeemtherapie.</p>	<p>Dit betekent dat de supervisor:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.2.1: de focus van de supervisant richt op het behandelproces en de behandelrelatie; 1.2.2: de supervisant leert een goede systemische supervisievrage te formuleren; 1.2.3: reflectie van de supervisant op het eigen functioneren bevordert waarbij diens context, positie, houding en handelen als (systeem)therapeut centraal staat (het innemen van een metapositie); 1.2.4: de supervisant gebruik leert maken van universele therapiefactoren; 1.2.5: (tegen)overdracht en eigen gevoelens tijdens het superviseren herkent en hanteert; 1.2.6: een metapositie inneemt ten aanzien van rollen en posities in het supervisieproces en (parallel)processen in supervisie en ingebrachte systeemtherapieën herkent en bespreekbaar maakt; 1.2.7: het supervisieproces aan laat sluiten bij de context van de werksetting en de opleiding van de supervisant; 1.2.8: supervisiemodellen hanteert en benut die aansluiten bij het leerproces van de supervisant.

Competentiegebied 2: Communicatie

De supervisor communiceert helder en effectief over alle aspecten die de supervisie aangaan.

Competenties

2.1: De supervisor creëert een veilige leeromgeving die bijdraagt aan een effectieve werkrelatie en heldere communicatie over de voortgang van het leerproces.

Gedragsindicatoren

Dit betekent dat de supervisor:

- 2.1.1:** een veilige en uitdagende leeromgeving creëert waarin de supervisant respectvol bejegend wordt;
- 2.1.2:** de feedback van de supervisant gebruikt om het eigen functioneren als supervisor verder te verbeteren;
- 2.1.3:** aansluit bij interactiestijl en het ervaringsniveau van de supervisant, rekening houdend met de culturele en etnische achtergrond van de supervisant, waarbij bewustzijn wordt gecreëerd van het feit dat de supervisant onderdeel is van het systeem en derhalve de eigen normen, waarden en valkuilen moet kennen.
- 2.1.4:** lastige en belemmerende interactiepatronen en parallelprocessen in de supervisie relatie onderkent en bespreekt;
- 2.1.5:** de voortgang van het leerproces van de supervisant op constructieve wijze bespreekt, bijvoorbeeld via onderbouwde beoordelingen van het supervisieproces.

Competentiegebied 3: Samenwerking

De supervisor vervult de rol van supervisor binnen een bredere context: de opleiding van de supervisant.

Competenties

3.1: De supervisor neemt de door de opleiding van de supervisant gestelde regels in acht.

Gedragsindicatoren

Dit betekent dat de supervisor:

- 3.1.1:** overlegt met andere bij de opleiding van de supervisant betrokken docenten, voor zover noodzakelijk voor een adequate uitvoering van de supervisie en met toestemming van de supervisant;
- 3.1.2:** de dualiteit c.g. het spanningsveld 'creëren van een veilige leeromgeving' versus 'toetsen en beoordelen' bespreekbaar maakt en hanteert.

Competentiegebied 4: Kennis en Wetenschap

De supervisor houdt zijn deskundigheid als supervisor én als systeemtherapeut bij en volgt de relevante ontwikkelingen in het werkveld.

Competenties

Gedragsindicatoren

4.1: De supervisor heeft actuele kennis van relevante ontwikkelingen in het werkveld en beschikt over actuele kennis en kunde om zijn rol als supervisor systeemtherapie optimaal te kunnen vervullen.

Dit betekent dat de supervisor:

- 4.1.1:** op de hoogte is van de verschillende theoretische visies op supervisie over systeemtherapie en kan van daaruit reflecteren op het eigen handelen;
- 4.1.2:** verbindt systeemtherapeutische theorie met de praktijk en de supervisie;
- 4.1.3:** de supervisant leert om systeemtheoretische methoden toe te passen, met inachtneming van wet- en regelgeving;
- 4.1.4:** zorgdraagt voor de instandhouding en ontwikkeling van deskundigheid m.b.t. zowel systeemtherapie als supervisie, rekening houdend met relevante ontwikkelingen in het veld en regelgeving.

Competentiegebied 5: Maatschappelijk handelen

De supervisor heeft als opleider én als systeemtherapeut een voorbeeldfunctie.

Competenties

Gedragsindicatoren

5.1: De supervisor heeft kennis van de voor de beroepsgroep geldende beroepscode², wet- en regelgeving en de regelgeving vanuit de opleiding van de supervisant.

Dit betekent dat de supervisor:

- 5.1.1:** handelt naar de geldende wet- en regelgeving, beroepscode en de regelgeving van de door de supervisant gevolgde opleiding;
- 5.1.2:** als onderdeel van de supervisie aandacht schenkt aan de voor de supervisant geldende beroepscode en wet- en regelgeving w.o. de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) en het verenigingsrecht.

² Bij de NVRG geregistreerde systeemtherapeuten zijn gehouden aan de [Beroepscode voor Psychotherapeuten](#).

Competentiegebied 6: Organisatie

De supervisor zorgt voor een adequate organisatie van de supervisie.

Competenties

Gedragsindicatoren

6.1: De supervisor is voldoende beschikbaar in tijd voor de supervisie en bewaakt de organisatorische randvoorwaarden voor de start en de continuïteit van de supervisie.

Dit betekent dat de supervisor:

- 6.1.1:** zich er voor de aanvang van de supervisie van vergewist dat de opleidingsgerelateerde verantwoordelijkheden in de werksetting van de supervisant goed geregeld zijn;
- 6.1.2:** voor aanvang van de supervisie heldere afspraken maakt m.b.t het aantal zittingen, de frequentie van de zittingen, de inhoud van de supervisie, de werkwijze, de evaluatiemomenten en feedback, de wijze waarop evaluaties worden besproken en vastgelegd, omgang met eventuele verhinderingen en de betaling;
- 6.1.3:** de supervisant informeert over de te volgen procedure indien het de supervisor en supervisant niet lukt om in het geval van meningsverschil of conflict tot een passende oplossing te komen;
- 6.1.4:** de gemaakt afspraken vastlegt.

6.2: De supervisor organiseert de supervisie zo dat kwaliteit en continuïteit in het leerproces van de supervisant gewaarborgd is.

Dit betekent dat de supervisor:

- 6.2.1:** de leerbehoefte en leervragen van de supervisant inventariseert waarbij geverifieert wordt of de expertise van de supervisor hier voldoende bij aansluit en er sprake is van voldoende overeenkomsten om tot een goede werkrelatie te kunnen komen;
- 6.2.2:** met de supervisant bespreekt hoe de verantwoordelijkheden in de werksetting van de supervisant zijn geregeld en hoe de supervisie daarbij aansluit;
- 6.2.3:** met de supervisant bespreekt hoe de supervisie zich verhoudt tot de werkbegeleiding die de supervisant eventueel ontvangt;
- 6.2.4:** de voortgang van de supervisant evalueert aan de hand van de competenties systeemtherapeut.

6

Competentiegebied 7: Professionaliteit

De supervisor zorgt gaat uit van inhoudelijke, beroepsethische en juridische kwaliteitseisen en neemt de eigen professionele en persoonlijke grenzen in acht.

Competenties

Gedragsindicatoren

7.1: De supervisor neemt de eigen professionele en persoonlijke grenzen in acht.

Dit betekent dat de supervisor:

- 7.1.1:** de supervisie alleen start als de supervisor hier voldoende tijd voor vrij kan maken en kan voldoen aan de algemene voorwaarden die vanuit de opleiding van de supervisant aan de supervisor worden gesteld;
- 7.1.2:** de juiste balans houdt tussen professionele betrokkenheid en persoonlijke distantie;
- 7.1.3:** de grenzen bewaakt tussen supervisie, werkbegeleiding en leertherapie;
- 7.1.4:** adequaat omgaat met culturele en etnische verschillen en diversiteit, zowel in de supervisierelatie als in de bespreking van de ingebrachte systeemtherapieën;
- 7.1.5:** zich bewust is van het verschil in positie en macht tussen supervisor en supervisant en hier in geen geval misbruik van maakt.

7.2: De supervisor herkent en kan omgaan met ethische dilemma's.

Dit betekent dat de supervisor:

- 7.2.1:** ethische aspecten van de ingebrachte systeemtherapieën herkent en bespreekt en hierbij verwijst naar de relevante artikelen uit de beroepscode, bijvoorbeeld die over informatieverstrekking en privacy;
- 7.2.2:** ethische dilemma's met betrekking tot het supervisiecontract herkent en bespreekbaar maakt;
- 7.2.3:** rollen die conflicteren met de rol van supervisor vermijdt.

7.3: De supervisor reflecteert systematisch op het eigen handelen als supervisor.

Dit betekent dat de supervisor:

- 7.3.1:** de supervisant expliciet vraagt om feedback en dit inzet om het eigen functioneren te verbeteren;
- 7.3.2:** bewust is van de eigen mogelijkheden en beperkingen als supervisor (zowel professioneel als persoonlijk) en eventuele knelpunten en dilemma's tijdig bespreekt in een collegiaal overleg (bijvoorbeeld intervisie);
- 7.3.3:** eigen gevoelens t.a.v. de supervisant en t.a.v. specifieke methodieken en behandelcontexten signaleert en zo nodig gebruikt t.b.v. het supervisieproces.